

KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMA
YLEINEN OSA

SISÄLLYSLUETTELO JA LIITTEET

1.	YLEISTÄ.....	4
1.1	Kunnan valmiussuunnittelun tarkoitus ja perusteet	4
1.2	Valmiussuunnitelmien julkisuus	4
1.3	Kunnan ja eri toimialojen valmiussuunnitelmien hyväksyminen ja ylläpito	5
1.4	Kunnan ja eri toimialojen valmiussuunnittelun vastuuhenkilöt	5
1.5	Yhteistoiminta muiden kuntien ja eri yhteistyötahojen kanssa	6
2.	YHTEISKUNNAN ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT	7
2.1	Uhka-analyysi	7
2.2	Säteilyvalvonta	8
2.3	Kemiallisten aineiden valvonta	8
2.4	Biologisten uhkien valvonta	9
2.5	Vaaralliset sääilmiöt ja seismiset tiedot	9
2.6	Ilmavalvonta	9
2.7	Muut uhat	9
3.	UHKISTA VAROITTAMINEN	10
3.1	Väestön varoittaminen	10
3.2	Kunnan organisaation hälyttäminen ja varoittaminen	10
4.	SUOJAAMINEN	11
4.1	Väestön suojaaminen	11
4.1.1	Väestön evakuointi ja sen suunnittelu	11
4.2	Väestönsuojeluorganisaation suojaaminen	11
4.3	Maatalouden suojaaminen	12
5.	KUNNAN VALMIUSTOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN	13
5.1	Valmiustoiminnan johtaminen	13
5.1.1	Kunnan johtokeskus	13
5.2	Väestönsuojelumuodostelmat	14
5.2.1	Normaaliolojen muodostelmat	14
5.2.2	Poikkeusolojen muodostelmat	15
5.2.3	Väestönsuojelumuodostelmien käyttöönotto ja hälyttäminen	15
5.3	Omatoiminen varautuminen	15
5.4	Viestitoiminta	16
6.	POIKKEUSOLOJEN ORGANISAATION PERUSTAMINEN	16
7.	VARAUKSET	16
8.	TIEDOTTAMINEN	17
9.	KOULUTUS	17
10.	TEHTÄVIEN PRIORISOINTI	18
11.	KRIISIBUDJETTI	18
12.	VALMIUDEN TEHOSTAMINEN	18
12.1	Perusvalmius	19
12.2	Tehostettu valmius	19
12.3	Täysvalmius	19
13.	SOPIMUSPERUSTEINEN PALVELUTUOTANTO	20

LIITTEET (Osa liitteistä turvaluokiteltuja)

Liitteet käsittelee kukin toimielin oman vastualueen osalta

1. Kunnan johtokeskuksen työjärjestys
2. Kunnan valmiussuunnittelu- ja varautumisvastuullisten täydelliset yhteystiedot
3. Kunnan normaaliajan väestönsuojeluorganisaation yhteystiedot
4. Eri yhteistyöviranomaisten yhteystietoja (pelastuslaitos toimittaa)
5. Kunnan henkilö-, ajoneuvo- ja rakennusvaraukset
6. Evakuointisuunnitelma
7. Tiedotusohje
8. Toimialojen vastuuhenkilöiden yhteystiedot
9. Toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat
 - 9.1 Hallinto
 - henkilöstö ja materiaalielin
 - päivittäistavarahuolto (entinen kansanhuolto)
 - 9.2 Tietohallinto
 - 9.3 Tekninen toimi
 - rakentaminen
 - energihuolto
 - vesihuolto
 - jätehuolto
 - 9.4 Sivistystoimi
 - 9.5 Sosiaalityö
 - 9.6 Terveystoimi
 - ympäristöterveydenhuolto
 - 9.8 Ruokahuolto
 - 9.9 Maataloustoimi
10. Varautumisorganisaation koulutussuunnitelma

SUUNNITELMAN JAKELU

Kunnan johtoryhmä

Sosiaali- ja terveystoimen palveluntuottaja, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Ympäristö- ja rakennusvalvontapalveluntuottaja, Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Seuraavien naapurikuntien johtoryhmät:

- Pyhäjärven kaupunki
- Haapajärven kaupunki
- Reisjärven kunta
- Nivalan kaupunki
- Haapaveden kaupunki
- Pyhännän kunta
- Siikalatvan kunta

Jokilaaksojen pelastuslaitos

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (AVI), pelastustoimen ja varautumisen vastualue

1. YLEISTÄ

1.1 Kunnan valmiussuunnittelun tarkoitus ja perusteet

Kunnan valmiussuunnitelman ja siihen liittyvien eri toimialojen valmiussuunnitelmien tarkoituksena on ohjata kunnan toimintaa siten, että palvelutuotanto kyetään kaikissa olosuhteissa turvaamaan mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, että kunnan elintärkeiden toimintojen ylläpito eri turvallisuustilanteissa kyetään turvaamaan.

Kunnan tehtävänä on valmiussuunnittelun ja muiden etukäteen tehtävien varautumisvalmistelujen avulla varmistaa, että pystytään huolehtimaan kriittisestä palvelutuotannosta ja kunnan vastuulle kuuluvista muista varautumis- ja väestönsuojelutehtävistä sekä niiden edellyttämästä yhteistoiminnasta muiden kuntien ja eri viranomais- sekä yhteistoimintatahojen kanssa kaikissa turvallisuustilanteissa. Turvallisuustilanteita ovat normaaliolot, häiriötilanteet, poikkeusolot sekä näiden eri tilanteiden aikana ilmenevät erityistilanteet.

Tämä suunnitelma on tarkoitettu otettavaksi tarvittaessa käyttöön normaaliolojen erityistilanteissa, häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa. Tämän suunnitelman mukaisista toimenpiteisiin ryhtymisestä päättää kunnanjohtaja. Yksittäisen toimialan osalta toimialaa koskevan valmiussuunnitelman käyttöönottamispäätöksen voi tehdä toimialajohtaja tai hänen sijaisensa.

Suunnittelun lähtökohtana on, että normaaliajan palvelutuotanto kyetään turvaamaan mahdollisimman pitkään eri turvallisuustilanteissa.

Valmiussuunnittelu perustuu:

- Valmiuslakiin 1080/1991
- Puolustustalalakiin 1083/1991
- Pelastuslakiin 468/2003
- Pelastusasetukseen 787/2003
- Valtioneuvoston periaatepäätökseen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiasta 23.11.2006 (YETTS)
- Sisäisen turvallisuuden ohjelmaan
- Turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon

Lisäksi valmiussuunnittelua ja siihen liittyviä muita suunnitelmia sekä niiden yksityiskohtia ohjaavat erilaiset valtioneuvoston tai kunkin vastuuministeriön antamat asetukset, päätökset ja ohjeet.

Valmiussuunnittelun ja varautumisen perustana on normaaliolojen organisaatio- ja johtamisjärjestelmät, joita kulloisenkin tilanteen ja säädösten edellyttämällä tavalla laajennetaan tai supistetaan.

1.2 Valmiussuunnitelmien julkisuus

Kunnan ja sen eri toimialojen valmiussuunnitelmien valmistelun yhteydessä kiinnitetään huomiota asiakirjojen julkisuutta ja tietoturvallisuutta koskeviin säännöksiin ja niiden noudattamiseen. Suunnitelmia laadittaessa on niissä käsiteltävien asioiden julkisuus määriteltävä jo suunnittelun alkuvaiheessa. Tiedon omistaja on vastuussa

luovuttamansa tiedon määrittelystä julkiseksi tai salaiseksi. Suunnitelmien julkisuutta ja salausastetta ohjeistetaan seuraavissa säädöksissä ja ohjeissa:

- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999.
- Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintavasta 12.11.1999/1030
- Salassa pidettävien tietojen ja asiakirjojen turvaluokittelu- ja merkintäohje, Valtiovarainministeriön hallinnonkehittämisosasto, VM 5/01/2000 (19.1.2000).

Lisäksi tietoturvallisuusohjeita saa valtionhallinnon tietoturvallisuusryhmän aineistosta (VAHTI) ja sen internet-sivustolta alla olevasta osoitteesta:

http://www.vm.fi/vm/fi/13_hallinnon_kehittaminen/09_Tietoturvallisuus/index.jsp

Valmiussuunnitelman yleinen osa laaditaan julkiseksi asiakirjaksi. Muiden suunnitelmien ja erityisesti niiden liitteiden osalta julkisuusaste määritellään erikseen. Vastuu julkisuusasteen määrittelystä on kunkin suunnitelman valmistelijalla, ellei tässä valmiussuunnitelmassa muuta määrätä.

1.3 Kunnan ja eri toimialojen valmiussuunnitelmien hyväksyminen ja ylläpito

Valmiussuunnitelman yleisen osan hyväksyy kunnanvaltuusto. Valmiussuunnitteluun liittyvät toimialakohtaiset valmius- tai muut suunnitelmat hyväksyy kunkin toimialan lautakunta tai vastuullinen toimielin, ellei kunnan valmiussuunnitelmassa toisin määrätä.

Kunnan ja eri toimialojen valmiussuunnitelmat tarkistetaan joka toinen vuosi sekä lisäksi tarvittaessa. Valmiussuunnittelun perusteena olevat riski- ja uhka-analyysit tarkistetaan vähintään kerran valtuustokaudessa sekä lisäksi tarvittaessa.

Kunnan yleisen valmiussuunnitelman ajantasaisuudesta vastaa kunnanjohtaja ja siitä huolehtii tehtävään määrätty viranhaltija. Kunkin toimialan valmiussuunnitelmien ajantasaisuudesta vastaa kunkin toimialan johtaja.

Henkilö-, ajoneuvo- ja rakennusvaraukset tarkistetaan joka toinen vuosi. Henkilö-, ajoneuvo- ja rakennusvarausten ylläpidosta vastaa kunnan varautumisvastaava.

1.4 Kunnan ja eri toimialojen valmiussuunnittelun vastuuhenkilöt

Kunnan valmiussuunnittelua, varautumis- ja väestönsuojelujärjestelyjä johtaa ja valvoo kunnanjohtaja. Hänen apunaan on varautumisvastaava. Kunkin toimialan johtaja vastaa oman toimialansa valmiussuunnittelusta, varautumisjärjestelyistä ja yhteistyöstä eri yhteistyötahojen kanssa.

Eri toimialojen vastuuhenkilöiden virka-asema, nimet ja yhteystiedot ovat erillisessä vain virkakäyttöön tarkoitettussa liitteessä.

Vastuuhenkilöiden on vastuualueellaan huolehdittava siitä, että ulkoistettujen, kriittisiä palveluja tuottavien kanssa on sovittu myös valmiussuunnitteluun, varautumiseen sekä väestönsuojelujärjestelyihin kuuluvista, palvelun tuottajalle kuuluvista tehtävistä ja kriittisistä toiminnoista.

1.5 Yhteistoiminta muiden kuntien ja eri yhteistyötahojen kanssa

Valmiussuunnittelussa, varautumisessa erityis- ja häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin kunta tekee yhteistyötä lähikuntien kanssa sekä poikkihallinnollisesti muiden valmiussuunnittelu- ja varautumisvelvollisten viranomaisten ja laitosten kanssa.

Tällä valmiussuunnitelmalla kunnanvaltuusto hyväksyy, että kunta voi käyttää Jokilaaksojen pelastustoimialueen muiden kuntien viran- ja toimenhaltijoiden asiantuntija- ja muuta apua tilanteen sitä edellyttäessä. Vastaavasti kunta varautuu antamaan apua vastaavalla tavalla muille kunnille.

Erityisen huolellista yhteistoimintaa on tehtävä kuntien ja muiden yhteiskunnan infrastruktuurin ja palvelutuotannon kannalta kriittisten tahojen kanssa henkilö-, tila- ja ajoneuvovarausten osalta päällekkäisvarausten välttämiseksi sekä tarvittavien yhteistoimintasuunnitelmien laatimiseksi.

Ulkoistetun kunnan palvelutuotannon palvelujen tuottajien kanssa on sovittava palvelujen tuottamista koskevan sopimuksen yhteydessä valmiussuunnittelu- ja varautumisjärjestelyihin liittyvistä vastuukysymyksistä.

Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä eri vapaaehtoisjärjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Pelastuslaitoksella on keskeinen rooli alueen yhteistyön kehittämisessä myös varautumisen ja valmiussuunnittelun sektorilla, sillä Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimen tehtävänä on yhteensovittaa eri viranomaisten ja pelastustoimeen osallistuvien muiden tahojen toimintaa pelastustoimessa. Käsitteenä pelastustoimi tarkoittaa tässä myös varautumisjärjestelyjä. Lisäksi pelastuslaissa erikseen määriteltyjen viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sovitaan yhteistoiminnan järjestämisestä sekä laaditaan tarpeelliset yhteistoimintasuunnitelmat.

Pelastusasetuksen mukaan pelastustoimen toimintavalmiuden tehostamiseksi pelastuslaissa tarkoitettujen viranomaisten, laitosten ja yhteisöjen tulee antaa selvityksiä pelastustoimintaan käytettävissä olevista voimavaroistaan ja osallistua pelastustoimen suunnitteluun pelastusviranomaisten ohjauksessa.

2. YHTEISKUNNAN ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiaksi (23.11.2006) elintärkeiksi toiminnoiksi on nimetty valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta, valtakunnan sotilaallinen puolustaminen, sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen, talouden ja infrastruktuurin toimivuus, väestön toimeentuloturva ja toimintakyky sekä henkinen kriisinkestävyys. Näistä valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta ja valtakunnan sotilaallinen puolustaminen ovat kokonaan valtakunnantason tehtäviä.

Kuntatason suunnitelmien pohjalta suoritettavilla toimenpiteillä on oleellinen merkitys seuraavissa yhteiskunnan elintärkeissä toiminnoissa:

- 1) Sisäisen turvallisuuden ylläpitäminen, joka käsittää mm. pelastustoiminnan ja laajamittaisen maahantulon hallinnan sekä ympäristövahinkojen torjunnan.
- 2) Talouden ja infrastruktuurin toimivuus, joka käsittää mm. julkisen talouden toimivuuden ja yhteiskunnan perustoimintojen ylläpitämisen (rahoitusmarkkinat, vakuutusjärjestelmät, sähköiset tieto- ja viestijärjestelmät, energiahuolto, elintarvikehuolto ja vesihuolto, asuminen, väestön toimeentulon ja maanpuolustuksen kannalta elintärkeä teollisuus- ja palvelutuotanto, työvoiman saanti, yhteiskunnan tekniset palvelut, sekä koulutus- ja tutkimustoiminta) ja kuljetusten toimivuuden sekä ympäristön tilan seuranta haitallisten ympäristömuutosten havaitsemiseksi riittävän ajoissa.
- 3) Väestön toimeentuloturva ja toimintakyky, joka käsittää mm. sosiaaliturvan, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän sekä terveysuhkien havainnointi-, seuranta- ja torjuntajärjestelmät.
- 4) Henkinen kriisinkestävyys, joka käsittää mm. tiedotustoiminnan, opetustoimen, kulttuuri-identiteetin, kirkot ja muut uskonnolliset yhteisöt sekä turvallisuutta tukevan vapaaehtoistoiminnan.

2.1 Uhka-analyysi

Varautumisen perusteena on riskien ja uhkien arviointi, uhka-analyysi.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen strategiassa on määritelty yleisellä tasolla elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkamallit. Uhkamalli on kuvaus turvallisuusympäristön häiriöistä, jotka mahdollisesti vaikuttavat valtiolliseen itsenäisyyteen sekä kansalaisten elinmahdollisuuksiin ja turvallisuuteen. Uhkamallistolla yhtenäistetään viranomaisten ja muiden tahojen suunnittelua, jotta he voivat turvata yhteiskunnan elintärkeät toiminnot.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian uhkamallit:

- 1) Sähköisen infrastruktuurin häiriintyminen
- 2) Väestön terveyden ja toimeentuloturvan vakava häiriintyminen
- 3) Taloudellisen toimintakyvyn vakava häiriintyminen
- 4) Suuronnettomuudet ja luonnon aiheuttamat onnettomuudet
- 5) Ympäristöuhkat
- 6) Terrorismi sekä järjestäytynyt ja muu vakava rikollisuus
- 7) Väestöliikkeisiin liittyvät uhkat
- 8) Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- 9) Sotilaallisen voiman käyttö

Valmiussuunnitelmaan kuuluu uhka-analyysi osana toimialasuunnitelmia, joiden avulla kyetään havaitsemaan keskeisimmät palvelutuotantoa ja -toimintoja uhkaavat tekijät riittävän aikaisin, että tarvittavat suojaamis- ja varautumistoimenpiteet voidaan käynnistää ajoissa. Uhka-analyysi laaditaan siten, että sitä voidaan soveltuvin osin käyttää perustana myös kunnan ja alueen turvallisuussuunnitelman valmistelussa.

Pelastuslaitoksella on oma uhka-analyysi ja sillä on yhteistyötahojensa myötä mahdollista tietyin osin antaa kunnalle ennalta tietoa uhkaavista vaaratekijöistä tai -olosuhteista.

Pelastuslaitos antaa omien päätöstensä ja mahdollisuuksiensa mukaan asiantuntija-apua valmisteluun. Toimialojen uhka-analyyseiden valmistelussa ollaan yhteistyössä myös muiden viranomaistahojen ja yhteiskunnan infrastruktuurin toimivuuden kannalta tärkeiden toimijoiden kanssa.

Uhkien arviointiin ja siihen liittyvään valvontatoimintaan kuuluu muun muassa säteilyvalvonta, kemiallinen ja biologinen valvonta sekä ilmavalvonta. Lisäksi valvontatoimintaan kuuluviksi voidaan tulkita säähavainnot ja seismiset havainnot.

2.2 Säteilyvalvonta

Säteilyvalvonnan osalta päävastuu mittaus- ja varoitustoiminnasta on Säteilyturvakeskuksella ja siltä osin noudatetaan Säteilyturvakeskuksen antamia ohjeita. Joihinkin pelastuslaitoksen hallinnoimiin tiloihin on sijoitettu Säteilyturvakeskuksen valtakunnalliseen järjestelmään liitettyjä automaattiasemia, joista on tarvittaessa saatavissa mittaustuloksia pelastuslaitoksen ja myös alueen kuntien käyttöön. Säteilyturvakeskuksen lisäksi valtakunnallisesti säteilyvalvontaa suorittavat Puolustusvoimat, Merivartiosto ja Ilmatieteenlaitos.

Alueen pelastuslaitoksen oma säteilyvalvonta perustuu sen omiin kannettaviin mittareihin. Pelastuslaitoksen mittaustoiminnan valmius on hyvä ja sen toimesta tehostettu säteilyvalvonta kyetään käynnistämään miltei välittömästi, kuitenkin viimeistään 30 minuutin kuluessa määräyksestä jokaisella pelastuslaitoksen paloasemalla.

Kunta varustaa oman johtokeskuksensa ja väestönsuojelun muodostelmat säteilymittauskalustolla siten, että:

- johtokeskus kykenee suorittamaan säteilyn annosnopeuden ja -annoksen mittausta sekä kykenee varustamaan säteilymittauspartion
- jokainen normaalioloissa tarvittaessa käytettävä väestönsuojelumudostelman ryhmä varustetaan manuaalisella säteilyannoksen ja annosnopeuden mittaamiseen soveltuvalla kalustolla
- poikkeusolojen muodostelmista tiedusteluryhmä varustetaan edellisten lisäksi riittävällä mittausvälineistöllä

Kunnan säteilymittauskaluston hankinta- ja ylläpito vastuutetaan tekniselle osastolle.

2.3 Kemiallisten aineiden valvonta

Vaarallisia kemikaaleja tuottavien, käyttävien ja varastoivien laitosten tulee lainsäädännön perusteella varautua toimintansa aiheuttamiin riskeihin ja hallinnassaan olevien kemikaalien vuotojen tunnistamiseen ja niiden pitoisuuksien mittaamiseen soveltuvalla mittauskalustolla.

Pelastuslaitoksella on valmius tunnistaa ja mitata yleisimpiä vaarallisia kemikaaleja. Lisäksi erikseen määriteltujen harvinaisempien kemikaalien osalta pelastuslaitoksella on valmius kemikaalin pitoisuuksien mittaamiseen. Jokainen perusvalmiudessa oleva pelastusyksikkö kykenee syttymisvaaran mittaukseen ja riskiarvioiden perusteella riittävään muiden vaarallisten kemikaalien tunnistamiseen, mittaamiseen ja näytteenottoon.

Kemiallisten taisteluaineiden valvontatehtävissä pelastuslaitos tekee yhteistyötä puolustusvoimien ja kuntien terveydenhuoltoviranomaisten sekä ympäristöterveydenhuollon viranomaisten kanssa.

2.4 Biologisten uhkien valvonta

Biologisten uhkien valvonta kuuluu ympäristöterveydenhuollon ja terveydenhuollon viranomaisille ja poikkeusoloissa heidän perustamilleen muodostelmille. Pelastuslaitos varautuu antamaan näiden aineiden tunnistamiseen, näytteiden keräämiseen ja kuljettamiseen virka-apua pelastuskaluston ja pelastustoimen suojavälineiden soveltuvuuden ja suojaustason mahdollistamalla tavalla.

2.5 Vaaralliset sääilmiöt ja seismiset tiedot

Vastuu vaarallisista sääilmiöistä tiedottamisessa on Ilmatieteenlaitoksella. Jokilaaksojen pelastuslaitos on liittynyt Ilmatieteenlaitoksen turvallisuussääpalveluun, jonka kautta se saa sähköpostitse tietoa vaarallisen sääilmiön tai vastaavan kehittymisestä. Tarvittaessa pelastuslaitoksella on mahdollisuus välittää saamaansa tietoa alueen kunnille erikseen sovittavalla tavalla.

Erittäin kiireellisessä tilanteessa Ilmatieteenlaitoksella on mahdollisuus antaa myös hätätiedote Yleisradion kautta.

Seismisistä tapahtumista, kuten maanjäristyksistä ja ydinräjähdyksistä tiedottamisesta vastaa Seismologian laitos. Myös alueen pelastuslaitos saa ao. viranomaisten kautta nopeasti tietoa käyttöön.

2.6 Ilmavalvonta

Poikkeusoloissa pelastuslaitos saa ennakkovaroituksen ilmasta kohdistuvasta sotilaallisesta uhasta puolustusvoimien ilmavalvontajärjestelmän ja hätäkeskuksen kautta. Valvontatietojen perusteella vastuulliset viranomaiset tekevät päätökset väestön hälyttämisestä ulkohälyttimiä ja muita kulloiseenkin tilanteeseen soveltuvia hälytysjärjestelmiä hyväksikäyttäen.

2.7 Muut uhat

Kunnan eri toimialojen viranomaiset välittävät muiden mahdollisten uhkien havainnot ja tunnistamistehtävät niille viranomaisille, joiden vastuualueelle ne säädösten ja ohjeiden mukaan kuuluvat. Kunta varautuu tarvittaessa antamaan virka- tai muuta apua muille viranomaisille ja yhteistyötahoille säädösten, valmiussuunnitelmien ja resurssiensa sallimissa rajoissa.

3. UHKISTA VAROITTAMINEN

3.1 Väestön varoittaminen

Kunnalla ei ole omassa hallinnassa erillistä väestön varoitusjärjestelmää. Kunnan viranomaisilla ei myöskään ole oikeutta sähköisessä mediassa julkaistavien viranomaistiedotteiden (häätiedote ja muu viranomaistiedote) antamiseen tilanteissa, joissa on tarvetta nopeaan väestön varoittamiseen. Häätiedotteiden ja muiden viranomaistiedotteiden antamiseen on oikeus pelastus-, poliisi- tai rajavartiolaitosviranomaisilla, lentopelastuskeskuksella tai hätäkeskuksella. Myös Säteilyturvakeskuksella, Ilmatieteenlaitoksella ja Tiehallinnon liikennekeskuksella on oikeus antaa viranomaistiedotteita. Ministeriöt ja valtioneuvoston kanslia voivat antaa muita viranomaistiedotteita väestöä tai yhteiskuntaa uhkaavista vaaroista.

Ulkona liikkuvan väestön varoittamiseen tarkoitetun väestöhälytysjärjestelmän kehittämisestä ja ylläpidosta vastaa alueen pelastustoimi.

Mikäli kuntaa kohtaa sellainen uhkatilanne, joka voi edellyttää laajempaa väestön varoittamista, on vastuullisen kunnan viranomaisen pyydettävä pelastuslaitokselta virka-apua väestön varoittamiseen.

3.2 Kunnan organisaation hälyttäminen ja varoittaminen

Kunnan organisaation yleinen varoittaminen toteutuu väestön varoitusjärjestelmään perustuvana. Kunnan organisaation hälyttäminen tehtäviinsä suunnitellaan toimialoittain. Hälyttämisessä käytetään ensisijaisesti normaaleja viestiyhteyksiä.

Pelastuslaitoksella on mahdollisuus yhteistyötahojen ja kuntien organisaatioiden varoittamiseen tietyillä teknisillä järjestelmillä. Tästä varoitusjärjestelmästä ja yhteistyöstä siltä osin laaditaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa erillinen ohjeistus.

Poikkeusoloissa varoitusjärjestelmänä kuntien varautumisorganisaatioille on kuntien johtokeskuksiin ja toimintaorganisaatioilleen hankkimat Virve-puhelimet ja niihin parametroidut yhteistyöpuheryhmät muiden normaaliolojen viestiyhteyksien lisäksi.

4. SUOJAAMINEN

4.1 Väestön suojaaminen

Väestön suojaamisen yleinen tavoite on, että väestö kyetään suojaamaan normaaliolojen onnettomuus- ja vaaratilanteissa siten, ettei ihmishenkiä menetetä puutteellisten suojaamismahdollisuuksien vuoksi. Poikkeusoloissa suojaamistavoite on sama, vaikka täydelliseen suojaamiseen ja turvallisuuteen ei voida yltää.

Pelastuslaitoksen vastuulla on alueen väestön suojaamisen suunnittelu yhteistyössä alueen kuntien ja muiden osapuolien kanssa. Keskeistä väestön suojaamisessa on suojautumista koskevien ohjeiden antaminen väestölle.

Normaalioloissa onnettomuuksissa ja vaaratilanteissa kuin myös normaaliolojen erityistilanteissa ensisijaiset suojautumiskeinot ovat suojautuminen sisätiloihin ja evakuointi vaaralliselta alueelta. Häiriötilanteissa suojautumisen keinot ja priorisointi riippuvat uhkakuvasta.

Poikkeusoloissa lisäsuojautumiskeinona otetaan käyttöön väestönsuojat ja laajempia alueita koskevat evakuoinnit kulloisenkin uhkatilanteen ja – alueen edellyttämässä laajuudessa. Lisäksi poikkeusoloissa rakennusvalvontaviranomaiset varautuvat laatimaan ohjeita ja neuvomaan väestöä tilapäissuojien rakentamisessa. Vastuu väestönsuojien kunnan ylläpidosta on väestönsuojan omistajalla ja haltijalla. Pelastusviranomaiset valvovat väestönsuojien kuntoa palotarkastusten yhteydessä.

Poikkeusoloissa sotilaallisen voimankäytön uhkatilanteissa saadaan väestön suojaamiselle asetettaviin vaatimuksiin lisätietoa sotilasviranomaisilta.

4.1.1 Väestön evakuointi ja sen suunnittelu

Kunnan alueen väestön evakuointia ja muualta evakuoitun väestön sijoittamista varten on laadittu erillinen valtakunnalliseen ohjeistukseen perustuva evakuointisuunnitelma yhteistyössä pelastuslaitoksen ja muiden yhteistyöviranomaisten kanssa. Evakuointisuunnitelman turvaluokitus on luottamuksellinen.

4.2 Väestönsuojeluorganisaation suojaaminen

Kunnan väestönsuojeluorganisaation suojaamisessa käytetään samoja periaatteita kuin väestön suojaamisessa sekä normaali- että poikkeusoloissa pois lukien evakuoinnissa. Kunnan väestönsuojeluorganisaation evakuointia ei suunnitella tai valmistella perusvalmiudessa vaan se suunnitellaan vasta uhkatilanteen sitä edellyttäessä. Niille väestönsuojeluorganisaation osille, joiden toimipisteissä ei ole talokohtaista väestönsuojaa omaa organisaatiota varten, laaditaan vuoden 2013 loppuun mennessä yhteistyössä kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa suunnitelma poikkeusoloissa rakennettavasta tilapäissuojasta.

Poikkeusoloissa sotilaallisen voimankäytön uhkatilanteissa varaudutaan eri toimipisteisiin sijoitetut väestönsuojelun muodostelmat hajasijoittamaan useampaan eri paikkaan. Vähimmäisetäisyys näillä sijoituspaikoilla on 1 km. Muodostelmien hajasijoitus suunnitellaan valmiiksi toimialasuunnitelmissa.

4.3 Maatalouden suojaaminen

Kunnassa on maataloustuotannon vastuuvirkamies, jonka tehtävänä on maataloustuotannon paikallisen valmiussuunnitelman laatiminen ja ylläpito varauksineen yhteistyössä ELY:n kanssa.

5. KUNNAN VALMIUSTOIMINNAN KÄYNNISTÄMINEN

5.1 Valmiustoiminnan johtaminen

Kunnan organisaation johtaminen perustuu kaikissa turvallisuustilanteissa ja niissä syntyvissä erityistilanteissa normaaliolojen organisaatioon. Siten kunnanjohtaja johtaa koko kuntaorganisaatiota ja kukin toimialajohtaja omaa toimialaansa. Normaaliajan häiriötilanteissa ja erityistilanteissa toimitaan tilanteen edellyttämällä tavalla tilannejohtamisen yleisiä periaatteita ja normaaliajan lainsäädännön sekä työaikasäädösten mukaan.

Poikkeusoloissa johtamistoimintaan tuo lisäelementtejä valmiuslainsäädännön tai puolustustilalain perusteella annettavat asetukset ja muut valtioneuvoston päätökset jotka voivat koskea myös kunnallista päätöksentekoa. Oma lisävaikutuksensa tulee poikkeusoloissa perustettavista väestönsuojelumuodostelmien osista. Pelastuslaitoksen suunnittelu- ja valmisteluvastuulla sekä sen alaisuudessa toimii myös poikkeusoloissa perustettavat lohkojen johtokeskukset ja niiden alaiset suojeluyksiköt. Yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa kunnalla on kuitenkin mahdollisuus hyödyntää omassa toiminnassaan pelastuslaitoksen alaisuudessa olevaa lohko- ja suojeluyksikköjärjestelmää.

5.1.1 Kunnan johtokeskus

Normaaliolojen suuronnettomuuksien, kunnan alueella tapahtuneiden häiriötilanteiden ja erilaisten erityistilanteiden varalta kunta ylläpitää johtokeskuksen perusvalmiutta siten, että johtamistoiminta johtokeskuksesta voidaan käynnistää noin 12 tunnin kuluttua määräyksestä normaalioloissa.

Tilanteissa, joissa ei katsota tarpeelliseksi kunnan johtokeskuksen perustamista, johtoryhmä käyttää ensisijaisesti kunnanhallituksen kokoushuonetta johtamispaikkanaan. Tällä perusteella kunnanhallituksen kokoushuone varustetaan sellaisin teknisin järjestelyin, että se soveltuu noin tunnin kuluessa määräyksestä johtoryhmän erityistilanteen aikaiseksi johtamispaikaksi.

Ohjeistus tilanteista, joissa kunnan johtokeskus perustetaan, ovat kunnan johtokeskuksen työjärjestyksessä. Päätöksen kunnan johtokeskuksen perustamisesta normaalioloissa voi tehdä kunnanjohtaja, hänen sijaisensa tai kunnan varautumisvastavana toimiva.

Poikkeusolojen varalta johtokeskus suunnitellaan siten, että se on otettavissa täysvalmiudessa käyttöön 12 tunnin kuluttua perustamismääräyksestä. Kunta varaa johtokeskushenkilöstönsä ensisijaisesti omasta henkilöstöstä sekä pyytää eri yhteistointitahoja nimeämään johtokeskuksen yhteyshenkilöt tai ilmoittamaan miten heidät kussakin turvallisuustilanteessa tavoittaa.

Johtokeskuksen työjärjestyksen hyväksyy kunnanjohtaja. Työjärjestys ja yksityiskohtainen johtokeskuksen perustamisohteistus ovat liitteineen luottamukselliseksi luokiteltuja asiakirjoja.

Poikkeusoloissa kunnan johtokeskus varaudutaan siirtämään, uhkatilanteen niin edellyttäessä, vähemmän uhanalaiselle alueelle johonkin lohkon johtokeskukseen.

Kunnan johtokeskuksen keskeisimpinä tehtävinä ovat:

- tilannekuvan ylläpito
- kunnan organisaation yleisjohto ja siten kunnan kriittisen palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön turvaaminen (toiminnassa olevien muodostelmien johtamisen tukeminen tai usean eri toimialan toiminnan yhteensovittaminen)
- yhteydenpito muiden kuntien johtokeskuksiin ja muihin yhteistyötahoihin
- viestintä
- tiedottaminen
- raportointi aluehallintovirastolle

Eri yhteistyötahot, kuten pelastustoimi, poliisi, sosiaali- ja terveystoimi, puolustusvoimat, seurakunta ym. nimeävät tarvittaessa yhteyshenkilön kunnan johtokeskukseen.

5.2 Väestönsuojelumuodostelmat

5.2.1 Normaaliolojen muodostelmat

Kunnan normaalioloissa, häiriötilanteissa ja niiden erityistilanteissa käytettävät muodostelmat suunnitellaan yksityiskohtaisemmin kunkin toimialan valmiussuunnitelmassa. Normaaliolojen erityistilanteissa ja häiriötilanteissa näitä muodostelmia käytetään kulloisenkin tilanteen edellyttämällä tavalla mahdollisimman joustavasti, tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.

Normaaliolojen muodostelmina kunnalla on oltava käytettävissä:

- 1 terveydenhuollon valmiusryhmä
- 1 ensiapuryhmä
- 1 raivaus- ja rakentamisryhmä
- 1 muonitusryhmä
- 1 yleishuoltoryhmä
- 1 kriisityöryhmä

Normaaliolojen muodostelmien henkilöstö on pääosin kunnan tai sen ao. toimialan sopimus- tai yhteistyökumppanin palveluksessa olevaa henkilöstöä. Normaalioloissa kunnan omien muodostelmien avuksi voidaan pyytää asiantuntija-apua ja lisäresursseja kohdassa 1.5 mainituista kunnista niiden väestönsuojeluorganisaatioista.

Tavoitteena on, että normaalioloissa käytettävien muodostelman osien käytettävyys erityistilanteissa ja häiriötilanteissa on mahdollisimman nopeaa ja tarkoituksenmukaista. Kunta varautuu myös avustamaan ja antamaan virka-apua muille viranomaisille ja kunnille normaalioloissa käytettävillä muodostelman osilla.

Normaalioloissa voidaan hyödyntää myös muiden yhteistyötahojen resursseja tilanteen niin vaatiessa. Tällaisia yhteistyötahoja ovat mm. eri kuljetusliikkeet ja koneurakoitsijat, VAPEPA ja muut kulloisenkin toiminnan edellyttämään avustamiseen soveltuvat tahot. Näiden käyttö suunnitellaan yksityiskohtaisemmin kunkin toimialan omissa suunnitelmissa.

5.2.2 Poikkeusolojen muodostelmat

Poikkeusoloissa normaaliolojen muodostelmia vahvennetaan tarvittaessa perustamalla lisää eri ryhmiä. Poikkeusolojen vahvennusten käyttöönotto edellyttää valmiuslain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta.

Myös poikkeusolojen vahvennukset muodostetaan ensisijaisesti kunnan tai sen solumuseumppanien henkilöstöstä. Lisäryhmiä varten varataan muiden varausten yhteydessä kuorma- ja pakettiautoja sekä muuta tarvittavaa kalustoa.

Perustettavien lisäryhmien määrä ja varustus riippuu kulloisestakin uhkatilanteesta. Lisäryhmät perustetaan, varustetaan ja koulutetaan kunkin toimialan toimesta. Mikäli uhkatilanne sitä edellyttää, varaudutaan väestönsuojelumuodostelmat hajasijoittamaan mahdollisten asevaikutusten minimoimiseksi. Hajasijoittaminen suunnitellaan muodostelmien perustamissuunnitelmien yhteydessä.

5.2.3 Väestönsuojelumuodostelmien käyttöönotto ja hälyttäminen

Normaaliolojen muodostelmien käyttöönotosta päättää kunnanjohtaja tai hänen sijaisensa ja yksittäisen toimialan osalta toimialajohtaja tai muu kuntaorganisaatiossa toimivaltainen taho.

Poikkeusoloissa perustettaviin muodostelmiin käyttöönotto on mahdollista vasta valtioneuvoston valmiuslain perusteella antaman asetuksen mukaisesti.

Yksityiskohtaisemmat ohjeet kunkin muodostelman käyttöönotosta ja hälyttämisestä ovat tämän valmiussuunnitelman kohdan 3.2. mukaisesti kunkin toimialan omissa suunnitelmissa.

5.3 Omatoiminen varautuminen

Omatoimiseen varautumiseen lukeutuu yritysten ja laitosten, taloyhtiöiden ja yksittäisten henkilöiden oma varautuminen normaaliolojen onnettomuuksiin, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä niiden erityistilanteisiin. Omatoimisessa varautumisessa on keskeistä uhkien tunnistaminen, niiden ennaltaehkäisy, niiden mahdolliseen toteutumiseen varautuminen erilaisine järjestelyineen.

Lainsäädännössä on määritelty ne yritys- ja laitos- sekä taloyhtiötyypit, joiden on laadittava erillinen pelastussuunnitelma. Muille pelastussuunnitelman laatiminen on vapaaehtoista.

Omatoimisen varautumisen johtamiseksi poikkeusoloissa pelastuslaitos perustaa tarvittaessa jokaiseen kuntaan suojelulohkoja ja niiden alaisuuteen suojeluyksiköitä. Näiden tehtävänä on pelastuslaitoksen johdon alaisuudessa johtaa poikkeusolojen omatoimista varautumista yrityksissä, laitoksissa, taloyhtiöissä sekä yksittäisten muiden kohteiden osalta. Tarvittaessa pelastuslaitoksen vastuulla olevat suojelulohkot ja -yksiköt tukevat kuntaa ja sen väestönsuojeluorganisaatiota tehtävissään.

5.4 Viestitoiminta

Kunnan väestönsuojeluorganisaation sisäinen viestintä perustuu kaikissa turvallisuustilanteissa muodostelmien johtajien tasolla tapahtuvaan viestintään. Ensisijaisena viestivälteenä siinä on matkapuhelinverkko eri ryhmänjohtajien ja johtokeskuksen välillä.

Kunnan johtokeskus on varustettu kahdella Virve-päätelaitteella, joilla voidaan viestiä Virve-verkkoon tukeutuvien viranomaisten kanssa yhteisissä puheryhmissä. Lisäksi johtokeskukseen on järjestetty kaksi tavanomaisen puhelinverkon liittymää sekä faksiliittymä. Johtokeskuksesta muodostelmiin päin ja muodostelmien keskinäinen viestintä toteutetaan yleisen matkapuhelinverkon turvin. Muodostelmatasolla eri yhteistyötahojen kanssa suoritettava viestintä perustuu myös matkapuhelinviestintään.

Poikkeusolojen viestintä pyritään hoitamaan mahdollisimman pitkään normaaliolojen viestintään ja ohjeisiin perustuen. Poikkeusoloissa voi tulla kyseeseen myös lähetti-järjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto.

6. POIKKEUSOLOJEN ORGANISAATION PERUSTAMINEN

Poikkeusolojen organisaation yksityiskohtaiset perustamissuunnitelmat laaditaan toimialoittain erikseen. Perustamista ja koko organisaation tukipalveluja varten muodostetaan kunnan hallinnon henkilöstöstä erillinen, henkilöstö- ja materiaalielin. Tämän elimen tehtävänä on perustamisvaiheessa huolehtia:

- väestönsuojelutehtäviin määrättävän henkilöstön henkilöstöhallinnollisista tehtävistä
- poikkeusoloissa perustettavan toimintaorganisaation materiaalihankintojen koordinoinnista toimeenpanovaiheessa hankittavan materiaalin osalta.

7. VARAUKSET

Kunnan väestönsuojelumuodostelmien henkilö-, ajoneuvo- ja rakennusvaraukset tarkistetaan ja yhteen sovitetaan pelastuslaitoksen ja muiden viranomaisten varausten kanssa joka toinen vuosi. Henkilövarausten osalta yleisperiaatteita ovat:

- Kunta varaa omaan organisaatioonsa kaikki omassa palveluksessa olevat, kuukausipalkkaiset viran- ja toimenhaltijat, mukaan luettuna viransijaisena ja tilapäisessä tehtävässä toimiva henkilöstö.
- Kunta mahdollistaa osaltaan sen, että pelastuslaitos voi varata ja kouluttaa kunnan palveluksessa olevaa henkilöstöä pelastuslaitoksen poikkeusolojen organisaatioon käytettäväksi joko kunnassa olevien pelastusmuodostelmien tai lohkojen ja niiden alaisten suojeluyksiköiden henkilöstössä.
- Mikäli joku pelastuslaitoksen toimenpidepalkkaiseen henkilöstöön kuuluva on myös kunnan palveluksessa, kunta pyrkii myötävaikuttamaan osaltaan siihen, että ao. henkilö voidaan varata pelastustoimen tehtäviin poikkeusolojen organisaatiossa, ellei ao. henkilö ole kunnan palvelutuotannon kannalta ratkaisevan tärkeässä asemassa.

Ajoneuvovarausten osalta kunnan omistuksessa tai hallinnassa olevia ajoneuvoja ei tarvitse erikseen varata. Poikkeusoloissa tarvittavat, siviilikäytössä olevat tai muiden muodostelmien osien vahvennuksena olevat ajoneuvot varataan erikseen.

Kunta varaa väestönsuojeluorganisaationsa tarvitsemat rakennukset tai niiden osat erikseen. Nämä varaukset yhteen sovitetaan pelastuslaitoksen rakennusvarausten kanssa.

8. TIEDOTTAMINEN

Onnistuneen tiedotustoiminnan periaatteita ovat avoimuus, aktiivisuus ja ennakkoisuus (etupainotteisuus). Erytisest normaalioloista poikkeavissa erityistilanteissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on tärkeää saada kunnan palvelujen tarvitsijalle mahdollisimman nopeasti oikeaa tietoa tapahtumasta ja sen mahdollisesti edellyttämistä kuntalaisten omaehtoisista toimenpiteistä. Suuri yleisö kaipaa myös nopeasti tietoa tapahtumista huhujen vähentämiseksi, vaikka heiltä ei edellytettäisikään erityisiä toimenpiteitä.

Häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja myös normaaliolojen erityistilanteissa kansalaisten tiedon tarve kasvaa huomattavasti. Oikeilla viranomaisten antamilla tiedoilla vähennetään huhuja, estetään paniikkia ja voidaan ohjata ihmisten käyttäytymistä siten, että ihmisten omatoimiset toimenpiteet ovat oikeaan osuvia. Siten voidaan vähentää myös kansalaisten virheellistä käyttäytymistä ja jopa seurannaisvahinkoja.

Häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa ja kaikissa erityistilanteissa korostuu myös muille viranomaisille tiedottaminen (viranomaisten välinen tiedonvaihto), jotta yhteistyöviranomaisilla ja ylemmillä viranomaistahoilla on mahdollisuus oikean ja mahdollisimman reaaliaikaisen tilannekuvan ylläpitoon.

Kunnalle laaditaan erillinen tiedotusohje ja -suunnitelma, joka käsittelee myös kriisiviestintää normaaliolojen ja häiriötilanteiden erityistilanteissa sekä poikkeusoloissa.

9. KOULUTUS

Kunnan väestönsuojeluhenkilöstön koulutus normaalioloissa perustuu:

- henkilöstön omaehtoiseen hakeutumiseen eri koulutustilaisuuksiin
- työnantajan määräämiin koulutustilaisuuksiin osallistumiseen
- pakolliseen, pelastusopiston tai aluehallintoviraston määräämään väestönsuojelukoulutukseen osallistumiseen.

Normaalioloissa kunta järjestää väestönsuojeluorganisaationsa henkilöstölle yhteistyössä eri viranomaisten kanssa normaaliolojen erityistilanteisiin ja häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin perehdyttävää koulutusta erillisen koulutussuunnitelman mukaan. Erytisest normaaliajan koulutussuunnittelussa huomioidaan johto- ja erityis- henkilöstö, eli johtoryhmä, johtokeskuksen muu henkilöstö ja väestönsuojelumuo- dostelman eri ryhmien johtajat.

Tehostettu poikkeusoloihin kouluttaminen aloitetaan heti kun on syytä olettaa valmiuden kohottamiselle olevan tarvetta. Jo perusvalmiustilassa annetaan koulutusta osalle henkilöstöä ja koulutusta jatketaan koko henkilöstölle tehostetussa ja täysvalmiudessa. Koulutus painotetaan tällöin uhkatilanteen vaatimalla tavalla. Tehoste-

tussa ja täysvalmiudessa henkilöstön koulutus painottuu johtokeskuksen henkilöstön ja toimintaorganisaation eri ryhmien johtohenkilöstön sekä poikkeusoloissa perustettavien muodostelman lisäryhmien kouluttamiseen.

Tavoitteena on, että erityis- ja häiriötilanteissa tapahtuvaa kunnan johtoryhmä- tai johtokeskustoimintaa harjoitellaan.

10. TEHTÄVIEN PRIORISOINTI

Kunnan resurssit on mitoitettu normaaliolojen päivittäisten asioiden ja tilanteiden hallintaan. Normaalioloissa kyetään erityis- ja häiriötilanteisiin reagoimaan joustavasti kohottamalla valmiutta työnjohdollisella määräyksellä määräämällä henkilöstöä joko varallaoloon tai päivystykseen. Kunnan normaaliajan muodostelmia tai niiden osia voidaan käyttää joustavasti hyödyntäen myös naapurikuntien sekä eri yhteistyötahojen resursseja.

Normaaliolojen erityis- ja häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa resurssit eivät välttämättä riitä, vaan tehtäviä on priorisoitava. Priorisoinnissa keskeistä on kulloisenkin uhkatilanteen aiheuttamat painotukset tehtävien hoitamiseen.

Kunnan eri toimialoille laaditaan erillinen tehtävien priorisointiohje.

11. KRIISIBUDJETTI

Yksityiskohtaisen kriisibudjetin laatiminen ennalta on mahdotonta, sillä sen yksityiskohtiin vaikuttaa kulloinenkin turvallisuustilanne. Tehtävien priorisoinnin perusteella voidaan laatia suuntaa antavat kriisibudjettivaihtoehdot, jotka kertovat mihin on kulloisessakin uhkatilanteessa tarvetta panostaa määrärahoja ja toisaalta mistä niitä kyetään mahdollisesti säästämään. Lisäksi on syytä olettaa että laajamittaisissa ja pitkäkestoisissa erityistilanteissa, häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa on valtion budjetista saatavissa erillisrahoitusta tilanteen edellyttämään valmiuden kohottamiseen ylläpitoon.

12. VALMIUDEN TEHOSTAMINEN

Kunnan väestönsuojeluorganisaation toimintavalmius perustuu riskien ja uhkien perusteella määriteltyihin ja valmisteltuihin resursseihin.

Tavoitteena on, että normaaliolojen erityistilanteissa ja häiriötilanteissa käyttöön tarkoitetut osat muodostelmista saadaan toimintapaikalle oman kunnan alueelle työpäivinä 2 tunnin kuluessa ja muina aikoina 4 tunnin kuluessa tehtäväkäskestä. Poikkeusoloissa muodostelmien toiminnan aloittamisnopeus määritellään erikseen kulloiseenkin uhkakuvaan liittyen.

Ohjeet valmiuden kohottamisesta ja ratkaisuvallasta valmiuden kohottamisessa ovat kunnan johtokeskuksen työjärjestyksessä, jonka kunnanjohtaja hyväksyy. Määräys tai ohje valmiuden kohottamisesta voi tulla myös ylemmältä viranomaistaholta tai pyyntönä yhteistyöviranomaiselta tai muulta yhteistyötaholta.

12.1 Perusvalmius

Perusvalmius ylläpidetään normaalioloissa. Perusvalmiuteen kuuluu, että asianmukaiset valmiussuunnitelmat on laadittuna, tehtäviin on varattu ja koulutettu henkilöstö, koko toimintaorganisaation toimitilat on varattuna, erikoiskalusto on hankittuna ja toimeenpanovaiheessa hankittavan kaluston hankinta on suunniteltu. Perusvalmiudessa ylläpidettävät muodostelman osat ilmenevät kohdasta 5.2.1 sekä yksityiskohtaisemmin kunkin toimialan valmiussuunnitelmista.

Työnjohdollisin määräyksiin voidaan perusvalmiudessa olevan organisaation valmiutta nostaa vähitellen tehostettuun valmiuteen ja kohti täysvalmiutta. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei normaaliolojen lainsäädännön sallimia rajoja ylitetä ennen kuin poikkeusolojen säädösten perusteella valtioneuvosto on antanut tarvittavat asetukset ja ohjeet täysvalmiuteen siirtymisestä.

Siten tilanteen niin vaatiessa voidaan perusvalmiustilassa olevien normaaliajan muodostelmien tai niiden osien toimintavalmiutta kohottaa joustavasti tehostettuun valmiuteen määräämällä niitä varallaoloon, päivystykseen tai muuttamalla tilapäisesti työaikajärjestelyjä. Myös johtoryhmän tavoitettavuutta voidaan kohottaa määräämällä sen tavoitettavuudesta.

Yksityiskohtainen ohjeistus normaalioloissa käytettävistä valmiuden kohottamiskeinoista laaditaan erikseen henkilöstöhallinnon toimesta.

12.2 Tehostettu valmius

Tehostetussa valmiudessa kohotetaan väestönsuojeluorganisaation toimintavalmiutta uhkatilanteen edellyttämällä tavalla mahdollisimman joustavasti. Valmiuden kohottamisen tavoitteena on hallita uhkaava tilanne ja varautua toimintaan kohotetulla valmiudella.

Tehostetussa valmiudessa tulee harkittavaksi:

- varallaolon lisääminen, päivystysjärjestelyt
- johtokeskuksen valmiuden kohottaminen varallaolo-, päivystys- tai täysvalmiuteen
- valmiussuunnitelman ja sen liitteiden pikatarkistus
- puuttuvan materiaalin hankintojen käynnistäminen
- ylimääräisen, uhkakuvan edellyttämän koulutuksen järjestäminen
- johto- ja erityishenkilöstön kutsuminen vapaaehtoiseen koulutukseen sekä ryhmien henkilöstön tarkistaminen sekä tarvittaessa täydennysvaraiminen.

12.3 Täysvalmius

Täysvalmiustila edellyttää yleensä valtioneuvoston valmiuslain tai puolustustilalain nojalla antamien lisätoimivaltuuksien käyttöä ja siten valtioneuvoston asiaankuuluvia asetuksia ja päätöksiä. Täysvalmiustilassa varaudutaan ottamaan käyttöön kaikki käytettävissä olevat resurssit, jolloin tulee harkittavaksi:

- osan tai koko väestönsuojeluorganisaation määrääminen väestönsuojelutehtäviin ja tarvittavien muodostelman osien perustaminen
- johtokeskuksen perustaminen ja jatkuvan valmiuden ylläpito
- puuttuvan materiaalin hankinta

- toimintojen suojaaminen/hajauttaminen
- tehostetun ulkoisen ja sisäisen tiedotuksen käynnistäminen

13. SOPIMUSPERUSTEINEN PALVELUTUOTANTO

Kunnalla on ulkoistettua, sopimukseen perustuvaa palvelutuotantoa, jonka toiminta suunnitellaan erikseen normaalioloja, häiriötilanteita sekä poikkeusoloja ja niiden ennakoitavissa olevien erityistilanteiden varalle. Näitä toimintoja koskevat suunnitelmat laaditaan toimialoittain erikseen yhteistyössä sopimuskumppanin kanssa. Tämä vaatimus on huomioitava jo kilpailutuksen yhteydessä.